

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVII (41)

Štev. (No.) 8

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

17. marca 1988

Pismo avstrijskemu poslaniku

Gospod
veleposlanik Republike Avstrije

Dr. Albert Rohan

French 3671
BUENOS AIRES

Gospod veleposlanik!

Slovenci, ki izhajamo iz različnih dežel, v katerih se je avtohtono razvijala slovenska zavest in kultura, in živimo v vsej duhovni svobodi, ki nam jo daje Argentina, želimo izraziti Vam in po Vas pristojnim javnim organom Avstrije svojo zaskrbljenost spričo predlagane šolske reforme na jezikovno mešanem področju južne Koroške.

Na tem področju oddavnaj živi slovensko ljudstvo in tam se je v preteklosti razvijal pomemben del slovenske zgodovine. Danes je to področje le še obrobje strnjene slovenskega etničnega ozemlja in se njegovi slovenski prebivalci že po naravnem populacijskem pritisku čutijo v nevarnosti za svoj etnični razvoj in že tudi obstoj.

Z modro vzgojno politiko po drugi svetovni vojni, ki je ob svoji uveljavitvi težila k popravni genocidnih krivic nekdanjega nacističnega režima, je bilo tam spet uveljavljeno dvojezično šolstvo v skupnem pouku, kot je bil prej vedno v navadi. V tem sistemu, ki nam je znano, da daje dobre sadove, se koroškim ljudem obeh jezikov že od mladega vcepljala duh medsebojnega osebnega spoštovanja, strpnosti do drugačnih in občutja obojne družbene integracije. S tem se zmanjšuje boleč občutek, da so manjšina v državi in se jim vsaj na vzgojnem področju zagotavlja potrebno varstvo.

Predlagana šolska reforma, po kateri naj bi se uveljavila za vsako jezikovno skupino ločen pouk, pa zdaj grozi podreti harmonično sožitje in vzmernirja skupinsko občutljivost koroških Slovencev.

Z njimi čutimo in se solidariziramo Slovenci, živeči v izseljenstvu, in se obračamo na pristojne avstrijske zvezne organe, da začeti zakonodajni postopek ustavijo.

Pri tem se sklicujemo predvsem na temeljno nalogo države, ki je pospeševanje splošne blaginje vseh domačih prebivalcev. V to šteje predvsem skrb za varstvo splošno priznanih človekovih pravic, med katerimi mora biti posebej spoštovana tudi pravica do javne uporabe materinega jezika in kulturnih posebnosti.

Bojimo se nevarnosti, da bi kvarnemu šolskemu ločevanju sledila tudi splošna narodna diskriminacija, nekakšen apartheid, kar ne bi bilo v prid tudi avstrijski državni skupnosti. Svobodno in čvrsto vzdrževanje skupnega življenja in soustvarjanje napredka je zagotovljeno le v integraciji vseh ljudskih sil. Koroški Slovenci so v vsej zgodovini hoteli ohraniti zvesto vdanost svoji deželi in biti popolnoma vrasli v njen splošni razvoj in napredek. Šolsko ločevanje, ki bi ostro prelomilo z zgodovino in tradicijo, bi tedaj lahko raztrgalo medsebojno vraslost etničnih skupin in tako škodovalo zdravemu sožitju vse skupnosti.

Politično neodvisna in nevtralna Avstrija je v tej dobi tudi vzor demokratično urejene družbe. V tem pogledu uživa nedvomen mednarodni ugled. Dovoljujemo pa si spomniti, da se demokratičnost določene družbene ureditve in zdržanja državne oblasti meri med drugim tudi po ravnanju z narodnimi manjšinami in bi bilo njih zapostavljanje ovira za demokratično označitev te družbe. Če je prezirano ravnanje z manjšinami obenem tudi v nasprotju s sprejetimi pogodbenimi obveznostmi, je pa s tem prizadet prestiž v meddržavnih odnosih in je lahko tudi ogrožen mir, ki je vedno sad pravičnosti.

V interesu slovenskega duhovnega razvoja in avstrijskega kulturnega bogastva, družbenega miru in mednarodnega ugleda je torej nujno, da zvezni organi in oblastva, o katerih vemo, da imajo do tega vprašanja odprta stališča, vedno poslušajo in upoštevajo težnje slovenske manjšine na Koroškem. Zaupamo, da se bo na zvezni ravni obnovil tekoč razgovor z obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev, ki bo privedel do zadovoljive dogovorne rešitve in do odpovedi ukrepom, ki bi pomenili nesprejemljivo vsiljevanje družbenega ločevanja in jezikovne diskriminacije s posledico postopnega etničnega odmiranja. Tak sklep bo tudi v soglasju s stališči in priporočili organov in ustanov, kot so deželni šolski svet in celovška univerza, pa tudi zvezna pedagoška komisija in juridična komisija ustavne službe pri uradu zveznega kanclerja.

Ko poteka petdeseto leto, odkar je nacizem z Anschlusom pogazil svobodno Avstrijo in je to nasilno dejanje pretreslo vse svobodno misleče ljudi po svetu, izražamo prepričanje, da se svobodoljubni Avstrijci in posebej avstrijski javni funkcionarji zavedajo, da se treba zavreti vse težnje, ki hočejo po vzorih iz preteklosti, čeprav z drugačnimi metodami, življenjsko oškodovati manjšinsko narodno skupino.

Hvaležni bomo, če gospod veleposlanik posreduje pristojnim organom našo prošnjo, da se umakne ali zavrne zakonski predlog o ukinitvi skupnega pouka na šolah v južni Koroški in uvede postopek za izboljšanje in popolnejšo izgraditev dvojezičnega šolstva, da se tako zagotovi obstoj in neoviran razvoj slovenske narodne skupnosti na avstrijskem ozemlju.

Buenos Aires, 9. marca 1988

Podpisi: Lojze Rezelj, Zedinjena Slovenija in predsedniki vseh slovenskih Domov.

Razvrednotenje Osvobodilne fronte

Zoran Polič, samozvani sokolski predstavnik v OF, visok komunistični in režimski funkcionar, je v Delu 26. XII. 87 napisal gornji članek kot odgovor na razne članke o npr. pravilnosti NOB. Članki po Poliču naj bi povsem razvrednotili vlogo OF in ji s tem vzeli pravico in možnost v iskanju poti za nadaljnji politični in družbeni razvoj. Tudi se tako odvzema Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije (SZDL) možnost nadaljevati politično delovanje OF; odpira se na ta način opcija strankarskega političnega življenja. OF je imela po Poliču pravi ljudski izraz, daleč od strankarskih in drugih negativnih pojavov. „Menili smo (Polič, Rus, Vidmar in drugi), da je KP edina stranka, ki je po svojem programu ustrezala našim predstavam o političnem delu. Že pred okupacijo smo sokoli in krščanski socialisti sodelovali s KP, že takrat z iskrenim priznanjem njene vodstvene politične vloge.“

Polič na široko skuša zamegliti dejstvo, da do 22. junija 1941 v Antimperialistični fronti ni bilo govora o NOB, kaj šele, da bi se pojavilo kako dejstvo odpora proti okupatorju s strani te komunistične organi-

zacije. V to dobo postavlja Polič neki ustmeni dogovor osnovnih skupin bodoče OF o pripravi oborožene vstaje. (pred zgodovino tak ustmeni dogovor, sedaj prvič omenjen, ne velja počenega groša; op. p.) Poziv ob sestanku 27. aprila 1941 ni mogel biti k takojšnji vstaji, ker to bi bil po Poliču zločin zoper slovenski narod, saj bi ga v tistem času še povsem nenačeta nemška mašinerija do kraja zmlela. „OF je resnično rasla od spodaj navzgor kot pravo gibanje, ne pa kot neka koalicijska od vrha navzdol. Če ne bi bilo OF, tudi ne bi bilo današnje svobode misli in besede.“

Polič in njegovi predstavitvi neke demokratske OF in današnje svobode je odgovoril literat Dimitrij Rupel, poznan zagovornik slovenske identitete in samobitnosti, v Delu 9. I. 1988. Postavlja retorično vprašanje, ali je komunistična partija res vodila OF v skladu s svojimi specifičnimi interesi in zadolžitvami. In še: ali je SZDL, naslednica OF, zares pluralistična fronta vseh naprednih sil ali je podružnica partijskega centralnega komiteja? Odgovor pa to nikakor ni razvredno-

tenje OF. (Zakaj ne, ako je pritrdilen? op. p.) Poliču očita, da govori iz razočaranja, ker je njegova bivša sokolska organizacija danes po krivici zapostavljena in pozabljena, ker se je v usodnih časih pustila voditi silam, ki jih ni niti razumela niti dosegla. Današnji opazovalec lahko z bivšimi Sokoli, predvsem pa s krščanskimi socialisti, samo sočustvuje in potrjuje, da so res bili predmet političnega izkoriščanja. (Dejstvo znano in razglašeno že leta 1942 po opoziciji op. p.!) Današnji predsednik SZDL je dovčerajšnji partijski sekretar Ljubljane, ki mu za dokazovanje pluralizma ni treba storiti drugega, kot da vošči božič in za pet minut spusti nadškofa na televizijo. Rupel razume OF kot sodelovanje različnih političnih strank in skupin za boj proti okupatorju in za premagovanje ekonomske in politične krize (to zadnje je revolucija, ki jo Rupel ne mara imenovati; op. p.). To sodelovanje so v neprimernem momentu preinterpretirali kot na pristajanje na vodilno vlogo partije. Od stare predpartijske (?) OF je ostal predvsem Kocbek. Rupel označi toleriranje božiča kot drobti-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Slovenski oporečniki in politično izseljenstvo

V „Katoliškem glasu“ in v „Ameriški domovini“ je bil pod gornjim naslovom objavljen članek, ki ga je nato ponatisnil tudi „Tabor“. Članek je napisal anonimni Hotimir in je v njem napadel slovensko politično emigracijo. Hotimir, ki je napisal že več člankov za zdmsko slovenske časopise, je nenadoma in na precej nerazumljiv način opazil v emigraciji krivice za sedanje stanje v Sloveniji.

Na to Hotimirovo pisanje je krepko in utemeljeno odgovoril v „Slovenski državi“, ki izhaja v Kanadi, dr. Mate Roesman. Iz njegovega članka bomo posneli nekaj misli, ki pokažejo, kako neutemeljene in krivične so Hotimirove sodbje.

Dr. Roesman pravi, da Hotimir epači slovensko politično izseljenstvo z nekdanjimi oblastniki kraljevine Jugoslavije, ki danes žive v emigraciji. Nekdanji oblastniki Jugoslavije so že dolga leta v grobu. Poslednji mož med njimi je bil dr. Miha Krek, ki je umrl leta 1969. Še živeči politični begunci niso bili med nekdanjimi oblastniki kraljevine Jugoslavije, je neresno njim priti neko posebno krivdo za razsulo predvojne države, za stalinistično bratomorje in za nasilni režim v povojni Sloveniji oz. Jugoslaviji.

Hotimir očita slovenski politični emigraciji tri pglavitne grehe:

1) da med vojno ni bila sposobna „ukrotiti in onemogočiti redkih komunističnih skupin, ki so pod masko OF začele izvajati svoje gospodstvo

na Slovenskem“;

2) da še danes „ne uspe svetu predstaviti slovenske nacionalne svojskosti“; in

3) da je „neučinkovita zato, ker je ideološko silno razdrobljena“.

Nato dr. Roesman nadaljuje, da je treba te očitke bolj točno izraziti. Prvič, kdo sploh je ta zatrdjevana slovenska politična emigracija, ki jo Hotimir enači z nekdanjimi oblastniki kraljevine Jugoslavije, ki danes žive v emigraciji? Drugič, ali so ti izseljenci res krivi za slovensko katastrofo v drugi svetovni vojni; in tretjič, ali jim je mogoče očitati krivdo tudi za to, da zunanja politika zahodnih držav danes ne podpira, vsaj javno ne, tistih sprememb, ki si jih v današnji Sloveniji domala vsi želijo?

Dr. Roesman pove, da so slovenski izseljenci z malenkostnimi izjemami vedno in povsod nastopali kot Slovenci in se niso zatekali pod jugoslovanski dežnik. Poudarjali so drugo stran zgodovine o vojni in revoluciji v domovini, kar ni ostalo brez uspeha.

Prav nič resno ni, pravi dr. Roesman, kriviti ameriške Slovence za zunanjo politiko Združenih držav Amerike do povojne Jugoslavije v sklopu geopolitičnih razmer, ki jih je tako močno sprevrgla druga svetovna vojna. Najprej je treba priznati, da je prav ta ameriška zunanja politika preprečila, da po letu 1948 tudi narodi Jugoslavije niso padli pod oblast Stalinovega imperija. Ko

pa se je notranje-politična struktura korenito spremenila v razdobju 1966-1971, Združene države tega zdravega domačega razvoja niso ovirale in bi ga verjetno tudi podprle, ko se ne bi notranji politični tok po nekaj letih liberalizacije že decembra 1971 nenadoma obrnil nazaj. Stane Kavčič je leta 1972 postal žrtev partijske stare garde in bil odstavljen.

Tudi ne drži — da dopolnimo Roesmanova izvajanja —, da bi bila slovenska politična emigracija ideološko silno razdrobljena. Ta emigracija je izrazito demokratično usmerjena in s prav redkimi izjemami soglašala v zahtevi po politični, kulturni, verski in gospodarski svobodi in po slovenski državni samostojnosti kakor to izraža izjava Slovenskega narodnega odbora iz leta 1985. Morebitna različna gledanja med nami pa so samo znak demokratičnega pluralizma v svobodi. Idejnih razlik pravzaprav med nami ni.

Dr. Roesman upravičeno poudari zasluge dveh Slovencev v Združenih državah: senatorja Franka Lauscha in prof. dr. Cirila Žebota. Po zaslugi senatorja Lauscha so ameriški vladni in kongresni krogi dobro obveščeni o dogajanjih v Sloveniji in Jugoslaviji. Dr. Žebot s svojimi stalnimi članki v najuglednejših ameriških listih stalno piše o slovenskih problemih in tudi o krivicah, ki jih mora trpeti slovenski narod. Lani je dr. Žebot sodeloval pri okrogli mizi ameriškega Freedom House, pri kateri je z argumenti nastopil v obrambo slovenskih zahtev in pravic. Zelo pomembna je bila tudi dr. Žebotova knjiga „Slovenija, včeraj, danes in jutri“, ki je šla v velikem številu tudi v domovino in je bila deležna splošne pozornosti in je bila zlasti pri mladini navdušeno sprejeta.

Pravilno poudarja dr. Roesman ob zaključku, da „poglavitna teža izboljševanja političnih razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pa je v rokah slovenskega naroda samega. Pomoč izseljencev pa je tudi prepričljivejša, če se more oslanjati na sile, dejavnike, gibanja in narod v domovini.“

Še to naj pripomnimo, da je slovenska politična emigracija z vsem svojim časopisjem oporečnike podpirala, ponatiskovala njihove članke in širila njihove poglede, ker čuti dolžnost, da podpira vse, ki se trudijo za resnično demokratizacijo slovenskega mišljenja in življenja.

Sm R

SPREJEM PRI AVSTRIJSKEM VELEPOSLANIKU

Ob načrtovani spremembi zakona o osnovnih šolah v Avstriji, ki bi bila v škodo tamkajšnji slovenski manjšini, smo Slovenci v Argentini želeli javno izraziti svojo zaskrbljenost nad možnostjo, da se izvrši kakršnakoli sprememba, ne do bi bili Slovenci na Koroškem z njo soglasni. Želeli smo izročiti tozadevno spomenico v imenu slovenske skupnosti v Argentini avstrijskemu poslaniku v Buenos Airesu.

Prosila sta za pogovor in bila sprejeta pri njem v petek, 11. marca zastopnika Slovencev, Alojzij Rezelj, predsednik Zedinjene Slovenije in arh. Jure Vombergar, podnačelnik SLS za Argentino.

Poslanik dr. Albert Rohan je za-

stopnika Slovencev prijazno sprejel in v polurnem razgovoru z njima dal vedeti, da problem dobro pozna, in jima tudi pokazal aktualni avstrijski periodični tisk, ki obravnava ta vprašanja.

Ob koncu razgovora je avstrijski poslanik zagotovil, da bo našo spomenico poslal na Dunaj pristojnim oblastem. Osebo je prepričan, da se bodo avstrijske oblasti posvetovalle s predstavniki slovenske manjšine o tem vprašanju.

Čeprav je zelo deževalo, je skupina slovenskih deklet in fantov prihitela pred poslaništvo in s svojo prisotnostjo potrdila solidarnost Slovencev v Argentini s svojimi brati na Koroškem.

Razvrstitev OF

(Nad s. 1. str.)

ne in ugotavlja, da se kot rešeniki današnje vsesplošne polomije ponujajo isti, ki so nas spravili v težave. Dokumenti revolucije pričajo, s kakšnimi avtentičnimi in utopičnimi, pa tudi zmotnimi in naivnimi prepričanji so se slovenski ljudje vključevali v OF.

KOMENTAR: V Sloveniji je prisotna izrazita tendenca partije predati deloma ali v celoti rešitev iz današnje zagate neki novi OF, kjer bi seveda partija imela zopet vodilno vlogo. SZDL je bila vseskozi programirana kot neka taka rezerva. V tej luči je treba gledati Poličevo skrb za ovrednotenje OF. Rupel mu odgovarja stvarno, šibak je samo v tistem režimskem okvirčku, ko govori o pluralistični OF, do recimo dolo-mitske izjave. V tem je šibkost nekaterih slovenskih lojalnih oporečnikov. Ker ne upajo povedati gole in cele resnice, ne dosežejo pravega prodora. Narod, ki ve za resnico in vzrcek današnjega težkega stanja, tako še vedno čaka pravega glasnika, ki bi mu dal moralno moč in razlog, da se upre mirno toda odločno današnjemu diktatorskemu in povrhu še povsem nesposobnemu režimu. Priznanje krivde, kot smo jo slišali od prof. E. Kocbeka v zvezi z tragedijo v Rogu, je strahotno premalo. Krivda partije in sopotnikov se začneja s samovoljno prilastitvijo oblasti od ustanovitve OF, od prvega političnega umora pa do današnjega stanja, ki pri vseh znakih neke sprostite ostane v bistvu še vedno diktatura ene stranke. Dejstva, ki jih Rupel nedvomno pozna, ki zanikajo pluralizem OF od vsega začetka:

v OF ni bila povabljen SLS niti liberalna stranka;
o OF od 22. junija 1941 ni bilo ne duha ne sluha;

partizanskih vojaških akcij, ki bi mogle resno načeti nemško italijansko vojaško silo do aprila 1945, ni bilo;

90% policijsko vojaških akcij je bilo samo proti domači opoziciji; ostalih 10% akcij, kjer so bili prizadeti tudi okupatorji, je šlo za neodgovorno izzivanje, ki ga Polič sam označuje za zločin proti slovenskemu narodu;

partizani so bili vseskozi domena partije, poveljniški kader, 90% v rokah partijcev, to neizpodbitno dokazuje;

partizani so bili 25% v oddelkih OZNE, vsi pa so bili radi ali neradi udeleženi v največji tragediji naroda v obdobju od maja do julija 1945. M. Ribičič imenuje to obdobje zadnje vojaške akcije.

Narod to tragedijo imenuje drugače.

Tako Polič kot Rupel navajata razvoj OF kot nekaj posebnega na ozemlju zasedene Jugoslavije. Razlog je povsem jasan in logičen. KPS je verno sledila navodilom Kominterne. Za to dobo pred napadom Nemčije na SZ so komunisti imeli nalog sodelovati in ustanavljati fronto z drugimi političnimi in družbenimi faktorji. Društvo prijateljev SZ je tipičen zgled. Za Slovenijo so komunisti, iz svoje perspektive pripraviti revolucijo, logično ukrepali. Svojim sodelavcem, ki so po Poliču itak bili z njimi povezani še pred 6. aprilom 1941, so ustvarili pretvezo neke pluralistične in nadstrankarske organizacije. V tako organizacijo so mogli ti sopotniki vstopiti in pridobiti tudi nekaj moštva. Neprimerno težje ali celo nemogoče bi bilo v Sloveniji za komuniste, če bi takoj pokazali pravo lice. V Srbiji je revolucija takoj pokazala pravi obraz. Dobili so zato ukor od Kominterne, zakaj uporabljajo komunistične simbole, proletarske brigade in podobno. Stalin je Džilasu še v zimi 1944-45 svetoval: sprejmite kralja, ko pa bo prišel čas, nož v hrbet. Tito in tovariši se niso povsem pokoravali in zato so tudi v Sloveniji po septembru 1943 nastopili v povsem pravih barvah. V tem nepokoravanju Stalinu je tudi že zametek kasnejše izključitve iz Kominforma.

Primer OF je identičen. OF je bila z značilno slovensko temeljitostjo razkrita v prvih mesecih obstoja. Politični umori, mučenje in likvidacija skoraj 1500 domačih nasprotnikov pa so OF kot roko partije povsem in v celoti razkrinkali. Isto velja za partizanstvo, ki je v večini nerado, toda zvesto izvrševalo povelja KPS. Po vseh razkritjih tolikih zločinov krvave revolucije govoriti o NOB kot bistvenem elementu iz let 1941-45 je nepravilno, meji na naivnost in povsem nerešeno pred poznanimi dejstvi. Povsem neprizadeti urednik Ameriške domovine dr. R. Susel piše (AD, februar 5/1988) o zločinskih partizanih in njih komunističnih voditeljih. Žalostni spomin za večne čase so npr. Teharje; najnovejša odkritja postavljajo to taborišče po odstotkih nasilnih smrti, po strahoviti grozi mučenja, fantov, žena in dojenčkov v najslabšo luč. Mučeniška smrt pisatelja in duhovnika Kunstlja v tem taborišču zasluži mučeniško krono, ki bi mu jo morala slovenska Cerkev posredovati danes. Hrvaška diaspora je skoraj izključno poudarjala pliberško tragedijo, sedaj pa prihajajo na dan podrobnosti revolucije na Hrvaškem: V maju 1945 so partizani obkolili hrvaške vojaške v Banič Ogradi, v bor-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Šolsko leto se je začelo v Argentini, pa brez pouka. Domala v vsej državi so šole ostale zaprte zaradi stavke, ki jo je napovedal glavni učiteljski sindikat, kateremu so se pridružile ostale gremialne formacije na šolskem področju, v državnem območju in tudi v privatnih šolah. Sklep je bil: če ni sporazuma, se pouk letos ne prične. In se ni pričel. „Beli golobčki“ so ostali doma, matere so nekoliko jadikovale, otroci večinoma bili veseli zaradi naknadnih počitniških dni, vlada pa je sklenila uradno vseeno pričeti pouk s prilličnimi ministrskimi nagovori (državnih in provincijskih funkcionarjev). Pač anekdota, ki polni album argentinskih protislovij.

STOJI UČILNA ZIDANA

„Poslušaj me učitelj ti, kako se pod teboj godi...“ To precej staro slovensko pesem bi lahko zapeli radikalni vladi (in prej domala vsem ostalim vladam, „pod katerimi“ smo živeli). Zadeva je resna in presega snov učiteljskih plač. Gre za celoten vzgojni problem, ki ga argentinska družba ne more rešiti. Pedagoški kongres, ki se je pred kratkim zaključil v Córdoba, je pokazal koliko zorenj še manjka, predno bomo to odgovorno vzeli v roke.

A medtem je pereč problem, kako izvajati vsaj te borne programe, s temi bornimi učnimi elementi, ki jih imamo. Z uradnih položajev je kar deževalo kritik na učitelje, ker niso hoteli začeti pouka. A učiteljske zahteve so upravičene, kajti plače so tako nizke, da bi jih lahko ocenili za „nečloveške“. Sindikat zahteva minimalno plačo 770 avstralov. A uradno so že nakazali, da bi se glede

bi so padli skoraj vsi. Mrtva trupla teh hrvaških vojakov so ležala eno preko drugega. Tem mrtvecem so partizani odrezali na barbarski način spolovila. Matere, sestre in otroci so iskali med mrtvci svoje očete, brate. Našli so mrtva A. Bilobrika in brata Žekana. Obema so zmagovalec zrezali srca in jima ju položili na prsa. (Nova Hrvatska, februar 1988)

V državljanski vojni je revolucija z uporabo surove sile, brez spoštovanja vsakega zakona in človeškega principa, zmagala. Po 43 letih popolne oblasti je povsem odpovedala. Na Zapadu nesposobna vlada zleti v 2 do 3 letih. Desne diktature, manj radikalne, se obdrže 10 do 20 let. Kolika bo doba rdečih diktatur?

dr. Peter Urbanc

številke lahko pobotali. Ne morejo pa odstopiti od zahteve, da so določi neka temeljna plača za vso državo, da se dokončno odpravijo krivične razlike med enim in drugimi provincami. Kako je mogoče, da v Santiagu del Estero nekateri učitelji prejmejo komaj 200 avstralov mesečne plače? Ako je provinca revna, in jim ne more več plačati, je dolžnost države, da priskoči na pomoč. Če hočemo odpraviti zaostalost in doseči vsaj minimalni razvoj, je treba začeti pri vzgoji.

Pa ni treba iti tako daleč. V okolici Buenos Airesa je učiteljica dobila 350 avstralov zadnje mesečne plače. Od teh je porabila 60 za nakup najpotrebnejših elementov, da lahko začne s poukom. Tega gradiva ji ne plača ne šola, ne država. V nakup jo tira njena odgovornost. Lepo in hvalevredno. A za ostale dni meseca ji ostane le 290 avstralov. Zadnja povišica učiteljskih plač je bila novembra. Koliko je medtem narasla draginja?

Najbolj žalostno je, da je za vlado šolski problem pravzaprav drugorazredna zadeva. Zaradi učiteljske stavke ni bilo ne zasedanje ministrov, ne sklicanje kakškega sveta. Niti kaka parlamentarna komisija ni zahtevala odgovora od vlade, niti kongres ni klical ministra, naj informira. Medtem pa narod naprej vzgajata mrtvi Olmedo in živi Porcel, katerih stari filmi so tragično prišli v modo.

TEŽKA ATLETIKA

V tem športnem prvenstvu tekme do predsedništva je toliko četrtfinalnih in polfinalnih tekem, da jim včasih človek kar težko sledi. V tem območju se je pretekli teden odločila nova etapa. Šlo je to pot za osebo, ki naj zaseda podpredsedniško mesto na listi obnoviteljske struje peronistinih predkandidatov. Kmalu bodo notranje volitve, in Cafiero se je moral odločiti. Izbira je presenetila ne le javnost na splošno, marveč tudi dobro informirane opazovalce in široko peronistično rajo.

Cafiera bo spremljal kordobski vojda Juan Manuel de la Sota. Izbira je po svoje logična. Buenos Aires in Córdoba sta največji argentinski provinci, odločilni kadar gre za volitve. Radikalni imajo za predsedniškega kandidata sedanjega kordobskega guvernerja, za podpredsedniškega pa je nastopil Juan Manuel Casella, ki so ga peronisti porazili na zadnjih guvernerskih volitvah. Sedaj peronistična predformul obnoviteljev vsebuje za predsedniškega kandidata

buenosaireskega guvernerja, za podpredsedniškega pa Kordobčana, ki so ga radikalni porazili na zadnjih guvernerskih volitvah. Torej perfektna simetrija.

A geometrija je imela kaj malo opraviti pri tej izbiri. Čeprav čudno zveni, ko govorimo o peronistih, gre tu bistveno za ideološko debato. Obnoviteljska struja se je odločila, da varuje politično in ideološko čistost. Hoče pokazati, da se počasi odmika od desnega krila, da so vedno šibkejši stiki s pravovernimi elementi starega peronizma. Cafiero in njegovi se čutijo dovolj močne, da v tem trenutku pokažejo svojo linijo in jo predstavijo stranki, pa čeprav bo potem treba krpiti luknje in celiti rane. Zato je odpadel skoraj gotovi kandidat, bivši guverner velike province Santa Fe, José Manuel Vernet.

In vendar je Vernet eden najbolj upoštevanih mož nove peronistične generacije, priljubljen v svoji provinci, upoštevan na splošno v stranki in izven nje. Tako močan je njegov vpliv, da so že začeli govoriti o možni tretji varianti, ki naj nastopi na notranjih volitvah: ta bi bila Luder-Vernet. Ideja je bolj podobna sanjam kot realnosti, a vendar je, za vsak slučaj, Cafiero vrigel trnk Vernetu, češ naj ga spremlja na volilni kampanji. Na trnku je visela zanimiva vaba: ministrstvo za javna dela, če zmaga na volitvah prihodnjega leta. Nekaj podobnega se je zgodilo z mendoškim guvernerjem Bordonom, kateremu ponudba se tiče ministrstva za zunanje zadeve. Vsekakor so zanimivi ti računi brez krčmarja, ko se delijo kosi kože na levo in desno, medtem ko medved še mirno spi v brlogu.

OBLAČNO NEBO

Medtem se gospodarski in socialni položaj nenehno slabša. Marčevska inflacija že računajo v višini 14%. Številni sindikati so dosegli zasilne povišice, medtem ko pričenjajo zasedati nekatere paritetne komisije. Pri drugih položajih ni tako rožnat. O zasedanju komisij ni ne duha ne sluha, začasnih sporazumov tudi ni, zadnje povišice plač pa so bile meseca decembra. To povzroča hud notranji pritisk, kateremu vlada ne najde zdravila.

Glede sindikalnega zakona, ki je bil snov polemike in nesporazumov, se je končno združeno našel izhod iz zagate. Senat je potrdil delno spremenjen tekst, ki ga mora sedaj dokončno odobriti poslanska zbornica. A to je bolj važno za sindikalne vodje kot za delavstvo. Delavca vedno manj zanima razmerje med vlado in gremialno strukturo, vedno bolj ga tare skrb kako preživeti do konca meseca. In ta skrb lahko vsak trenutek povzroči hudo eksplozijo.

SKOF DR. JANEZ JENKO:

Argentina je najmočnejša postojanka slovenstva

Koper, januarja 1988

Aprila lanskega leta smo v Argentini sprejeli koprškega škofa dr. Janeza Jenka, ki je sedaj že v pokoj. Malo pred odhodom v Južno Ameriko je škof Jenko predal škofovsko oblast Metodu Pirihu, sedaj najmlajšemu slovenskemu škofu. Vsekakor preživlja škof Jenko večji del svojega življenja še vedno v delovni sobi, kjer se naprej trudi za rast slovenske Cerkve na Primorskem. To je bil njegov prvi obisk v Argentino. Prej je potoval trikrat v Združene države in Kanado in enkrat v Avstralijo. Leta 1976 je bil na evharističnem kongresu v Filadelfiji, devet let pozneje pa je imel zlato mašo v Severni Ameriki. Večkrat se je tudi mudil pri Slovencih v Nemčiji, Franciji in drugje po Evropi. Dobro tudi pozna več slovenskih duhovnikov, ki so se izselili v Argentino. „Tone Orehar je bil moj sošolec, dr. Filip Žekelj pa prefekt v škofjvih zavodih, ko sem bil tam. Predstojnik sem bil Mirka Gogale, pa tudi šest let ljubljanskega nadškofa Šuštarja.“

Po kratkem obisku v koprski stolnici, po površini največji v Sloveniji, se je razvil zanimiv pogovor, ki se je v glavnem sukal okoli škofovega lanskega obiska.

Kaj je za Vas pomenil obisk slo-

venske skupnosti v Argentini? Katero so pozitivne točke tega obiska?

ŠKOF JENKO: Od tega obiska je preteklo že sedem mesecev. Človek marsikaj pozabi, še prav posebno imena. Ker sem malo starejši, je v tem pogledu težje. Vsekakor je bil obisk izredno pomemben. Imel sem najlepše doživljanje o življenju naših rojakov v Argentini, zlasti tistih, ki so se po osemindesetletnem letu preselili v Argentino. Pri preselitvi je precej posredoval Janez Hladnik, katerega sem dobro poznal, ker je bil zavodar kot jaz. Bil je nekaj časa kaplan v Kostanjevici, kjer sem mu prepustil mesto, ko je moral zapustiti Zagreb, ker je tam postal nadležen določenim krogom. Iz Kostanjevice je šel v Argentino. Tam je po vojni dosegel pri predsedniku Perónu, da je sprejel te Slovence, ki so bili v Italiji. Razveseljeno je predvsem to, da ste Slovenci v Argentini ohranili svojo narodnost, jezik, vero in da ste povezani med seboj. To so velike vrednote. Brez dvoma je tudi posebna milost, da je imela ta skupina, ki je šla v Argentino, med seboj veliko duhovnikov in katoliških intelektualcev, ki so skupino držali skupaj in jo vodili. Zelo pozitivno je bilo, da so kmalu ustanovljali skupne domove, ki so postali njihovo družabno središče.

Tam so se tudi zbirali k službi božji, imeli sobotno šolo in druga kulturna udejstvovanja. To je res nekaj posebnega. Nekaj podobnega, a v manjši obliki, sem videl v Avstraliji, toda tam so ljudje veliko bolj raztreseni in je nemogoče, da bi se tako zbirali. Podobno imajo tudi v New Yorku, kjer se Slovenci zbirajo vsako nedeljo v cerkvi Sv. Cirila, imajo šolo enkrat na mesec, pa ostanejo skupaj še čez popoldne, da se malo povežejo. V tem duhu kot v Argentini pa ni nikjer ohranjeno. Posebnost je tudi, da so družine zelo močne. Družina s petimi, šestimi in tudi desetimi otroki je res nekaj hvale vrednega in v teh časih nekaj izrednega. Potem pa to, da se čutijo povezane med seboj. Tudi tisti, ki so bolj uspeli in postali industrialci, ne mislijo samo nase, ampak skušajo pomagati svojim rojakom in jih jemljejo čim več v službo. Začudil sem se, da nisem videl Slovencev, ki bi se ukvarjali s kmetijstvom, čeprav je v slovenskem narodu precej kmetijstva in mnogi so bili doma kmetje ali pa so bili to vsaj njihovi predniki. Po večini so intelektualci, obrtniki, v upravnih službah, kar vse je gotovo veliko lažje, zlasti ker živijo v mestu, kjer ni možnosti za kmetijstvo.

Ali ste imeli tudi kakšno opombo?

ŠKOF JENKO: V vsakem človeku je nekaj dobrega in kaj slabega. Nikoli ne smemo reči, da je pri nas vse dobro, pri naših nasprotnikih pa vse slabo. V tem oziru si moramo prizadevati, da se osvobodimo svojih

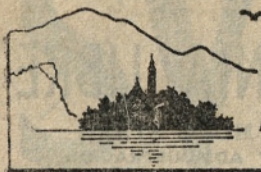
napak in slabosti, pa da tudi na drugem priznamo dobre stvari. Kot kristjani moramo vsakega človeka ljubiti, razlikovati moramo med grehom in osebo. Greh moramo obsoditi, osebo pa ljubiti in si prizadevati, da ji pomagamo. To je krščansko gledanje. Tako tudi krivice, ki so bile sterjene našim ljudem doma, je treba odpustiti in človek mora biti pripravljen se z nasprotnikom tudi pogovoriti. Imel sem vtis, da je v tem oziru malo zaprtosti. Nikoli ne smemo reči, da je naša sodba stoprocentno pravilna, zmeraj se lahko še kaj popravi. Bog je tisti, ki se nikoli ne zmoti, ki vse točno vidi. Lju-

dje smo pač samo ljudje. Omejeni.

Kaj lahko Slovenci v Argentini naredimo za domovino?

ŠKOF JENKO: Vedno sem želel, da bi bilo malo več povezave z domovino, da bi malo tega duha presadili med naše ljudi doma: da bi bili naši ljudje malo bolj verni, imeli več otrk in bili notranje bolj povezani. Tukaj na Primorskem kristjani kot taki izumiramo. Veliko več ljudi pokopljemo, kot pa krstimo. Prebral sem v Novi reviji intervju s škofom Leničem, kjer lepo pove, kako se pri nas razmere dejansko le malo spreminjajo: duh partije je ostal v glavnem, kakršen je bil. Ven-

NOVICE IZ SLOVENIJE

ŽIRI — Za športnika leta so člani Društva športnih časnika Slovenije z anketo znova izbrali alpska smučarja Matejo Svet in Bojana Križaja.

LJUBLJANA — Sto Goršetrovih plastik so razstavljali v januarju v Moderni galeriji. So to dela iz obdobja 1930-1945, v katalogu pa je dr. Ivan Sedej napisal spremno študijo. Škoda le, da Goršeta smejo šele po njegovi smrti ponovno odkrivati!

LJUBLJANA — Večer sakralne glasbe sta pripravila v Veliki dvorani Cankarjevega doma Mladinski zbor RTV Ljubljana in Consortium musicum. Prvi je pod vodstvom Matevža Fabjana zapel ciklus A ceremony of Carols skladatelja Benjamina Brittna. (Delo je pred leti v dvorani Slovenske hiše predstavil zbor „bariloških slavčkov“ Lučke Kralj Jermanove). Sodelovala je harfistka Ruda Ravnik. V drugem delu je z dirigentom Mirkom Cudermanom in organistko Cecilijo Kobal Consortium musicum zapel deset slovenskih božičnih pesmi.

MARIBOR — V znak protesta proti neresenemu vprašanju študentske in srednješolske prehrane je Univerzitetna konferenca mladine v Mariboru organizirala na osrednji tržnici akcijo zbiranja hrane za lačne študente. V dveh urah so predvsem branjeveke in upokoje pet študentskih zabojev dobesedno zasuili s krompirjem, zeljem, regratom, fižolom, klobasami, kurami, sadjem, konzervami, mlekom, oljem in jajci, nekdo pa je celo prinesel liter brinjeveca. S to akcijo so študenti hoteli opozoriti na smešno nizko subvencioniranje študentske prehrane (55 dinarjev za študentsko kosilo; dolar — 1307 din).

CELJE — Mohorjeva družba je ob koledarju za leto 1988 poslala na knjižni trg še štiri knjige v redni zbirki, in sicer iz naslova Slovenske večernice (136. zvezek) literarno delo Mirka Mahničeve Devet mesecev, drugo knjigo ali drugi del Pomoč iz domače lekarne, ki jo je napisal stiški prior P. Simon Ašič, knjigo o slovenskem romarstvu z podpera Jožeta Dolencja z naslovom Slovenski romar in kot osmi zvezek v zbirki Naši kraji delo Viktorja Smoleja z naslovom Sava na Dolenjskem. Naklada redne zbirke znaša 38.000 izvodov. Za prihodnje leto pa so v načrtu v redni zbirki: Koledar za leto 1989 s standardnimi vsebinskimi sklopi, pesmarica z naslovom Slavimo Gospoda, knjižica pravljic z imenom Makalona, priročnik z naslovom Pletemo za družino in dom, pripoved Marte Kmet Učiteljica. V tisku je tudi Pastoralna psiholo-

darle tisti, ki imajo oblast, ravna jo s Cerkvijo malo bolj mlo in blago. Sta nam pa še vedno zaprta radio in televizija in v tem ni nobene izboljšave. Največja pokora je pa za nas šola, ki je še zmeraj močno pod vplivom ateizma. Nekateri hočejo v tem cizru mladini vero bolj ali manj iztrgati. To v vseh pogledih kvarno vpliva. Jaz sem mislil zlasti, če bi se mogli kakšni intelektualci ali obrtniki preseliti domov. Pa tudi kakšni študentje, da bi študirali in si poiskali službo v Sloveniji. Vem, da je težko, ampak to bo domovini zelo koristilo.

V čem?
ŠKOF JENKO: V dobrem zgledu. Potrebujemo vaših zgledov. Nekateri podjetniki so mi rekli, da bi bili pripravljeni navezati trgovske stike z ameriški, Tržačani, Korošci, Goričani. S tem bi jih tudi naredno podprli. Veliko ljudi popušča v veri, ker ne morejo živeti. So v stalnem trepetu za življenjski obstoj. Če ni možnosti, da bi Slovenci prihajali za stalno, potem bi pa želeli, da bi vsaj obiskovali domovino, da se čim bolj povežemo.

Kakšno je bilo Vaše srečanje s slovenskimi Primorci?

ŠKOF JENKO: Na žalost se je večji del potomcev tistih ljudi, ki so se izselili pod fašizmom, že asimilirali. Nekaj malega se še zbira v cerkvi Sv. Rafaela, kjer je svetogorska Mati božja. Tam sem imel mašo zadnje nedelje svojega obiska, po maši pa je bilo družabno srečanje. Videli sem predvsem starejše ljudi. Močno sem

gija dr. Antona Trstenjaka, v pripravi pa Pastoralna antropologija istega avtorja, Metoda načrtovanja rojstev zakoncev Billings, Zgodovina Cerkve in zbornik z naslovom Na pragu tretjega tisočletja.

LJUBLJANA — Simfonični orkester Slovenske filharmonije je s slavnostnim koncertom v dvorani Cankarjevega doma počastil dvojni jubilej: osemdesetletnico prve in štiridesetletnico povelje Slovenske filharmonije. Jubilejni koncert je predstavil dvoje novih slovenskih del. Skladatelj Darian Božič je napisal slavnostno uverturo za igralca in simfonični orkester Sicut laudaret Gallus (Tako bi hvalil Gallusa). Maks Strmčnik pa je napisal Koncert za orgle, pojočo žago in orkester. V drugem delu pa je dirigent Uroš Lajovic predstavil še Haydnovo Mašo in tempore belli, ki jo je skladatelj posvetil Ljubljani, potem ko ga je Filharmonična družba izvolila za svojega častnega člana. Poleg orkestra so nastopili še zbor Consortium musicum ter solisti Olga Gracelj, Eva Novšak-Houška, Jurij Reja in Josip Lešaja.

LJUBLJANA — Za kupovanje oblek ni več denarja. Tekstilci so novembra naredili manj kot pred letom, skladišča pa imajo precej bolj polna. Težko bo popraviti nastalo škodo. Stroški tekstilcev naraščajo, s tem pa tudi cene njihovih izdelkov. Zavedajo se, da na oblačilne potrebe domačih kupcev ne morejo računati, zato iščejo izhod na mednarodnih trgih.

LJUBLJANA — Društvo glasbenih umetnikov Slovenije že od leta 1980 podeljuje Betetovi nagradi in listino za umetniške dosežke na področju ustvarjalne glasbene umetnosti in za družbeno dejavnost pri širjenju glasbene kulture. Letošnja Betetova nagradjenca sta hornist Jože Falout in tenorist Jurij Reja, listino pa je prejela ljubljanska Akademija za glasbo.

UMRLI SO:

Francka Kukovec, Žepovci; Ivan Andolšek, Opčine; Neža Remšak roj. Koritnik, Dragomer; Marija Navak roj. Čop, 88, Breznica; Ema Rajtmajer roj. Fršin in Milan Zupanek, Celje; Franciška Puhar roj. Vodišek, Katarina Rakovec roj. Marinek in inž. Metod Pirc, Kranj; Matevž Čop in Avguštin Žerjal, Piran; Dora Hlede roj. Suligoi, Avče; Jožefa Hudohmet, 90, Jože Mehle in Marija Slokan, 90, Laško; Ivanka Božič roj. Bizjak in Franc Vuga, Izola; s. Matilda Pavla Dovč, Pristava; Zalka Podražaj in Rozalija Vovk, Škocjan; Mimi Čihal roj. Pelc, 75, Hrovače; Peter Stare, Bovec; Franciška Nebec roj. Virnat, 93, Rudnik; Jože Černoš, Trbovlje; Franc Gabrič, Dobrava pri Jesenicah; Anton Kožuh, 82, Radeče pri Zidanem mostu;

priporočal gospodu Škerbecu, naj se tem Slovence čim bolj posveča, da bodo imeli možnost krščansko umreti. Društva Triglav nisem obiskal, ker me ni tudi nihče povabil. Slišal sem pa, da je tudi tam bolj malo slovenskega. Asimilacija je naravni zakon, ki se mu ni mogoče popolnoma izogniti. Velik plus je, če notranje držimo skupaj. Sam mislim, da ima tudi država precej koristi od teh Slovencev. Sposobni, delavni in poštini so. Zlasti pa odlična vzgoja po družinah. Zato država nima razlogov, da bi pritiskala nanje z asimilacijo.

Bi želeli še kaj povedati o Argentinici?

ŠKOF JENKO: Videli sem, da otroci zvesto hodijo v slovensko šolo. Pred leti, ko sem bil v Kanadi, so otroci pri maši izrekli prošnjo, „da bi šola čimprej zgorela, da ne bi bilo treba več k pouku“. Tega v Argentini nisem slišal. Otroci staršev, ki so bili že v Argentini rojeni, redno obiskujejo slovensko šolo. So tudi izredni primeri, da so nekateri umaknili, včasih tudi zaradi osebne užaljenosti, mešanih zakonov ali narodnih odpadov. Ogromna večina drži skupaj. Dobre verne družine so tudi dale osemdeset duhovniških poklicev v štiridesetih letih. Sedaj je šest bogoslovcev, to je velika reč. Veliko slovenskih duhovnikov je umrlo, pa jih je še zmeraj petinšestdeset. Imajo tudi močan verski tisk. Gotovo je Argentina najmočnejša postojanka slovenstva.

Pogovarjal se je Janez Vasle

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebn e novice

Rojstvi: V družini Janeza Pustavrha in ge. Veronike roj. Hrovat se je rodil 12. marca sin, ki bo dobil ime Martin.

V družini Gregorja Batagelja in ge. Miriam roj. Jereb se je rodil 9. marca sin, ki se bo imenoval Maksimilijan Gregor.

Čestitamo!

Krst: V cerkvi Marije Pomočnice, Don Bosco, Ramos Mejia je bila krščena Lucija Mihaela Šimenc, hčerka Andreja in ge. Beatriz roj. Pérez. Botrovala sta Maruša in Luciano Padovani. Krstil je župnik Tone Rant SDB.

V soboto, 12. marca, je bil krščen v cerkvi Marije Pomagaj Matija Aleksander Jakoš, sin Marjana in Karle roj. Malovrh. Za botra sta bila Marko Jakoš in Klavdija Malovrh Jakoševa. Krstil pa je Jože Škerbec.

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj sta bili krščeni: v soboto, 12. marca, Danijela Barbara Štefanič, hčerka Jožeta in Silvije Oblak; botra sta bila Danijel Oblak in Claudia Edith Rosa; v nedeljo, 13. marca, Marija Aleksandra Podražaj, hčerka Antona ml. in Vere Breznikar, botra sta bila Miha Podražaj in Kristina Breznikar por. Rant; obe je krstil dr. Jure Rode.

Družinam čestitamo!

Smrti: V Caserosu je umrl Ferdinand Čuk, v Munru pa Marjeta Amon. Naj počivata v miru!

BORIS KOMAN — 80 LETNIK

V nedeljo, 13. marca, je bil med Slovenci v Mar del Plati in v Miramaru lep praznik, slavje osemdesetletnice gospoda Borisa Komana, njihovega dušnega pastirja.

Na predvečer so se pomembnega jubileja spomnili v zavodu sv. Vin-

Ivan Gorišek, Loka pri Zidanem mostu; Zora Turk roj. Muha, 82, Križ pri Tomaju; Gabrijel Dežman, Sodražica; Francka Ileršič, Rakek; Ludvik Lapajne. Vojsko nad Idrijo; Pavla Toman roj. Čebavs, Radovljica; Jože Krulec, Vojnik; Alojzija Bizjak, Polzela; Viktor Maček, Sl. Bistrica; Ludvik Cankar, P. Gradec; Cilka Koderman, Moravče; Roza Consolari, Maribor; Roman Lesar. Dolga vas; Andrej Kovač, Vrhnika; Marinka Burja, Jesenice na Dol.; Rudolf Kogoj, 88, Tržič; Marija Omanen roj. Glavina, Bertoki; Janko Ulag, Šentjurg pri Celju; Marija Goršič roj. Rozman (Čemetova maa), 91, Podtabor; Franc Sršen, 82, Komenda; Pavla Megušar, 62, Šmartno pri Litiji; inž. Venčeslav Funtek, Črnomelj; Ivana Muljavec roj. Propotnik, Litija; Borislava Vrenko, Kropar na Gor.; Julka Žagar roj. Ješešnik, Trava; Andrej Štehlaj, Portorož; Oskar Demec, Stična; Vera Šajne roj. Škamperle, Dol. vas; Janko Tekavec. Vel. Lašče; Marija Suhadolnik roj. Modrijan, 91, Verd; Slavko Ivanjšič, Ljutomer; Marija Kostanišek roj. Mulej, 74, Bl. Dobrava; Franc Berčinc, Soča; Albin Koman, Lesce; Rafko Manfreda, Solkan.

S policaji nad slovenščino

V slovenskem zamejstvu se večkrat dogodi, da se oblasti obregnejo ob slovenščino. Poznano nam je bilo pred leti mazanje dvojezičnih tabel na Koroškem, šolski problemi itd. Kot eden zadnjih pa se je pred mesecem dni pripetil dogodek, ki meče kaj slabo luč na italijansko odprtost.

Prof. Samo Pahor iz Trsta se že dalj časa bori za uradno rabo slovenskega jezika na Tržaškem. Večkrat je že vodil boje za priznanje materinščine tako s pisano besedo kot z osebnim ravnanjem. To pot je hotel uspeti z uporabo slovenščine na tržaški pošti. Tako je pripravil svoj načrt za 10. januar. Že prej je pisмено — v slovenščini — sporočil poštini upravi, da naj si dobe prevajalca, ko bo prišel plačat avtomobilsko takso s slovensko izpolnjeno položnico (znesek in naslov). Res je zjutraj prišel, a mu položnice niso hoteli sprejeti. Ko je še vztrajal so odgovorni poštini uslužbenci poklicali policijo, ki je profesorja Pahorja s silo odvedla od poštnega okenca, ga vlekla po tleh, obrcala in prostaško opsovala, češ naj gre v Jugoslavijo... Nto so ga odvlekli v tržaške zapore.

To Pahorjevo ravnanje gotovo ni bilo protizakonito. Po Londonskem memorandumu iz leta 1954 (ko je bilo razdeljeno STO — Svobodno tržaško ozemlje — med Jugoslavijo, ki je dobila cono B, in Italijo s cono A — Trst in okolico) imajo Slovenci na Tržaškem pravico, da se poslužujejo lastnega jezika v odnosu do oblasti

cencija, kjer jubilar Boris Koman pastiruje že 27 let. S krajevnim škofom msgr. Romulom García sta sodelovala jubilar in msgr. Alojzij Stare. Mardelplaški nadpastir se je v pridigi zahvalil 80-letniku za njegov duhovniški zgled in za vse delo, ki ga že 39 let opravlja v Mar del Plati. Naslednji dan pa sta bili zahvalni slovenski maši v Mar del Plati ob 11. uri in v Miramaru ob

18. uri. V Mar del Plati je pel slovenski pevski zbor, v Miramaru pa je bilo ljudsko petje. Pri obeh mašah je pridigal dr. Alojzij Stare, delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini. V pridigah se je zahvalil Bogu, da je zlatomašnika, ki se bliža biserni maši, ohranil krepkega in duševno bistrega ter vnetega za vse dobro. Po maši v Mar del Plati se je veliko rojakov udeležilo skupnega kosila. V Miramaru pa so se rojaki po maši zbrali v Slovenskem domu, kjer so ob pozdravnih besedah Janeza Jelenca, petju in skrbni postrežbi ter pogovoru preživeli prijetne ure. V obeh krajih je bila vidna hvaležnost naših ljudi do jubilara in velika prošnja, naj ga Bog ohrani še mnoga leta.

Boris Koman, ki je vsej naši skupnosti dobro poznan, je bil rojen 13. marca 1908 v Radovljici na Go-

Janez Vasle v Ljubljani

V torek, 2. februarja je imel samostojni koncert v cerkvi Sv. Družine v Ljubljani basist Janez Vasle. Spremljal ga je priznani slovenski mojster na orglah Hubert Bergant. Ob polni zasedbi — bilo je kljub snežnemu vremenu okoli petsto poslušalcev, med njimi tudi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar — sta glasbenika predstavila spored predvsem cerkvenega značaja. Pred zaključkom koncerta je župnik Janez Riher, veliki prijatelj argentinskih

renjskem. Gimnazijo je obiskal v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer je z odličnim uspehom maturiral leta 1927. Po končani gimnaziji je vstopil v ljubljansko bogoslovje. V duhovnika ga je posvetil škof dr. Gregorij Rožman 3. julija 1932. Isti dan so postali duhovniki tudi Janez Kalan, Pavel Slapar, Anton Smolič, Jože Vovk, Ignacij Štrancar, Jože Cvelbar in drugi. Po novi maši je šel za kaplana v Metliko, nato pa na Brezovico pri Ljubljani, kjer je po smrti župnika Lavriča postal župnijski upravitelj.

V maju 1945 je odšel v begunstvo. Begunska leta je preživel v taboriščih v Kellerbergu in v Spittalu ob Dravi, kjer je poučeval otroke in vsestransko sodeloval pri dušnopastirskem delu.

V Argentino je prišel v februarju 1949. Nadškof msgr. dr. Tomaž J. Solari ga je poslal za kaplana v župnijo sv. Petra v Mar del Plati, ki je kasneje, leta 1957, postala stolnica novoustanovljene škofije, ki je dobila ime po tem mestu. Prvi škof msgr. dr. Rau ga je imenoval za ekonoma na škofijskem ordinariatu, kjer ga je potrdil v službi tudi njegov naslednik škof Pironio in za njim do upokojitve škof García. Vsi so cenili njegovo vestnost in trezno mnenje. Nekaj let je tudi upravljal stolno župnijo, dokler ni odšel za hišnega duhovnika v zavod sv. Vincencija, kjer je še danes. V zavodu je poučeval verouk in skrbel za dušni blagor, kar dela še danes.

Že dolgo vrsto let je član duhovniškega sveta mardelplaške škofije, asistent škofijskega odbora ženske Katoliške akcije. Ob vsem tem delu pa z veliko ljubeznijo skrbi za Slovence, ki živijo v škofiji Mar del Plata.

Jubilantu, ki z veliko ljubeznijo, z molitvijo in radodarnostjo spremlja vse naše življenje, ključemo: Na mnoga leta!

A. S.

Slovencev, predstavil namen koncerta. „Na svečnicu, ki je Marijin praznik, bomo prisluhnili delu raznih avtorjev, ki nam jih bosta predstavila solist Janez Vasle in organist Hubert Bergant. Slednjega ni potrebno posebej predstavljati. Basista Janeza pa lahko spoznamo iz intervjuja v februarški številki Ognjišča. Njegov glasbeni talent izhaja iz žive slovenske skupnosti v Argentini, simbola trdživosti, slovenstva in zvestobe Cerkvi. Obema smo lahko hvaležni ne samo za večer, ki ga pričakujemo, temveč tudi za velikodušno potezo. Odrekata se honorarjem v korist knjižne pomoči argentinskim Slovence, ki že začenja uspevati, za kar tudi vi namenjate svoje prostovoljne prispevke.“ Tudi v Družini je bil oglas, teden pred koncertom.

Spored je bil: Herr, Gott Abraham's, arija iz oratorij; Elija, F. Mendelssohn; Mache dich mein Herz rein, arija iz Pasijona po Svetem Mateju, J. S. Bach; Jesus Christus unser Heiland BWV 666, J. S. Bach (orgle solo); Panis Angelicus, C. Franck; Ave Maria, F. Schubert; Concertino I, II, III, L. Graap (orgle solo); Balm in Gilead, negro spiritual; El nacimiento, A. Ramírez; ARIA pastoralis variata, F. X. A. Murschhauser (orgle solo); Angelsko petje, I. Hladnik; Adeste fideles, J. Reading; Sveta noč, J. Gruber.

Po koncertu je nadškof dr. Šuštar pozdravil oba glasbenika. Vasletu je rekel: „Ta večer bo veliko koristil medsebojni povezanosti med argentinskimi Slovenci in domovino.“ Neki gospod je podaril celo zbirko knjig Naša beseda, ki je namenjena Carapachajskemu domu, ker je Vasle član tega doma. Denar, ki se je nabral iz prostovoljnih prispevkov, bo vložen v knjige, ki bodo potovale v Argentino za slovensko skupnost.

V februarški številki Ognjišča pa je urednik Bole objavil dolg pogovor z našim basistom, kjer je ta podrobno govoril o svoji pevski karieri, o svoji glasbeni reviji Promisica ter o delovanju med Slovenci. Poleg tega je bilo objavljenih tudi več slik.

Veseli smo, da se je naš prijatelj, ki je zvest dopisnik našega lista, tako uveljavil tudi v domovini.

MALI OGLASI

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevene sobe, moderno in angleški stil. Martin Kovachić — T. E. 765-1682.

PREGELJ in sinovi: izdelava kuhinjskega pohištva; Montevideo 35 - Tablada - T. E. 652-8157.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odbritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik; ponedeljek, sreda, petek od 17. do 19., Don Bosco 168 — San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knava — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1465, 9. nadst. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bme. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bme. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 16.—19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10,30 do 12,30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9,30 do 11,30 (gdč. Julka Moder).

OB ROBU

LOJALNI DISIDENTI

Francoski PEN klub, Resistence International, je imel v Parizu sejo 1.—20. novembra 1987. Predrag Matvejević, poznan predavatelj v Dragi, je očital Milovanu Djilasu molk o njegovem delovanju za časa revolucije v Jugoslaviji. Mihajlov je brnil indirektno Djilasa, ki je bil prisoten, češ: oni, ki nimajo poguma kritizirati režima doma, imajo pogum kritizirati Djilasa.

Op. pisca: Tako kot glede M. Djilasa ostane problematika tudi v Sloveniji glede prof. E. Kocbeka, B. Štiha, V. Blažiča, sodnika F. Miklavčiča. Mnogi naši talentirani kulturniki analizirajo državljansko vojno do podrobnosti, obsojajo gotove strani in se zgražajo nad rezultatom revolucije danes. Nihče od teh pa ne prizna svoja moralno neopravičljiva dejanja in gredo celo tako daleč, da načeloma še vedno priznajo upravičenost revolucije, ki jo mnogi lažno predstavljajo kot NOB. Taka „opozicija“ enostavno ne bo nikoli bistveno doprinesla k demokratizaciji naše družbe.

SAMIZDAT

V SFRJ kroži 34 strani dolg članek. Napisati ga je moral neki tesni sodelavec Tita. Podaja vzroke ločitve Tita z Jovanko; mnoge intrige, ljubezenske afere do umorov. Najbolj zanimiv je podatek, da je bila Jovanka sovjetski agent.

MLADINA

20. januarja letos so trije mladeniči Primož Petkovšek, Dušan Košak, Darjan Husod prišli v Zagreb s 1400 izvodi Mladine. Čim so začeli s prodajo, jih je odvela policija. Kaznovani so bili za prekršek in spuščeni.

STEPINAC O JASENOVCU

Dedijer je objavil dokumente med katerimi je tudi za Slovence važno: Pismo Stepinca Paveliću februarja 143: „Že mesece se trudim, da bi kaj zvedel o mojih 7 duhovnikih, ki so bili odvedeni v Jasenovac. Vse zaman. Iz vsega tega moram sanjati zaključiti, da so bili vsi pobiti. Reklo se bo, da so bili protidržavno razpoložni. Zakaj jih niste dali pred sodišče, redno ali preko? To je sramota in zločin, ki vpije v nebo po maščevanju, kakor je sramota celi Jasenovac za NDH. Kar se mene tiče kot duhovnika in škofa pravim: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo. Vendar javnost, rodbina zahtevajo zadoščenje, odškodnino, sojenje krvnikov. Oni so največja nesreča za Hrvatsko.“

Tako Stepinac, katerega lik bo ta-

ko kot Rožmanov v bližnji bodočnosti postavljen v pravo perspektivo odločnega, junaškega kneza svoje Cerkve.

Pri gornji intervenciji je šlo za 7 slovenskih duhovnikov, ki so bili likvidirani v Jasenovcu oktobra 1942. leta.

GOLI OTOK

Po 40 letih bo to kazensko taborišče likvidirano. Otok prevzame občina Rab, ki ga namerava uporabiti za nudistične plaže. Kot je znano, je taborišče bilo eno najbolj grozljivih v SFRJ. V prvi fazi je bilo namenjeno za zapornike, ki so se 1. 1948 izrekli za Kominform ali so bili tega osumljeni. Mučenje jetnikov je bilo silovito, vendar je 80% zapornikov nekako preživel. Opis mučenja je opisan v mnogih knjigah in člankih. Nikjer v nobenem kazenskem zavodu ni bil sistem konfrontacije jetnikov proti svojim sctripinom tako organiziran kot v tem taborišču. Slika izkrcavanja jetnikov, ko morajo novi zaporniki skozi špalir kaznjencev opremljenih s koli, ki jih neusmiljeno uporabljajo, je vredna Dantejevega pekla. Golemu otoku odgovarjajo v Sloveniji Teharje, ki so bile uničevalen lager, saj je bilo likvidiranih do 90% pripornikov. Mučenja v Teharjah so bila grozila; ne samo mož in fantov nego tudi žena, deklet in celo dojenčkov.

Slovenska OZNA, tam uporabljena, se nima kaj sramovati pred SS in Auschwitzom.

KRATKOVIDNA POLITIKA ZDA DO SFRJ

40 let so Zpad in ZDA podpirale komunistični režim. Glavni razlog je bil, da bi se drugače država zrušila. David Binder je v New York Timesu napisal, da more biti sedaj zadnja možnost za ZDA, da spremeni svoj odnos do SFRJ. Vsak dolar pomoči tej diktaturi se mora plačati v koncesijah na področju človeških pravic. Samo na ta način bo prišlo do demokratskih reform, ki bodo narodom SFRJ omogočale, da si sami uredijo bodočnost.

MILITARIZEM

Posledice zamrznitve cen: tovarne v zgbu ne morejo delati. Tako so nehali producirati hrano za dojenčke. Ni je bilo dobiti za nobeno ceno, dojenčke so hranili z infuzijo. Vlada je medtem popustila in dopustila 18% povečanje cen, v resnici pa je cena višja za 100%. V Evropi je največja smrtnost dojenčkov v SFRJ. Ob istem času pa nameravajo vložiti 2 milijardi dolarjev v lastno proizvodnjo nadzvočnega lovca. (Kanada in Izrael sta si polomili zobe ob takem načrtu.)

P. P.

Kdo mi je pripravljen pomagati?

Že od leta 1945 pogrešamo našega ljubega brata Karla Baškovića (Korel).

Rodil se je 26. februarja 1926 v vasi Skopice pri Brežicah. To je bila kmetija, na kateri so živeli starši Janez in Neža Boškovič. Korel je imel še brata Edvarda in sestre Albino in Marico.

Leta 1944 je bil Korel pri vojaki kot bolničar v občini Ljubljana-Polje. Po končani vojni v maju 1945 se je za njim izgubila vsaka sled. Poizvedovali smo že za njim preko Rdečega križa, a zaman. Naprošamo vsakogar, ki bi kaj vedel o Baškoviću Karlu, da to sporoči na naslov: Zorko Anton, 7310 Plochingen, Esslingen Strasse 3, Deutschland — Alemania Occidental. Lahko pa tudi na moj naslov: Marica Uršič, Verje 70, 61215 Medvode, Slovenija, Jugoslavija.

Ker je od te vesti odvisna usoda in sreča njegovih bližnjih, bomo vsakogar, ki nas bo obvestil o pogrešanem, primerno nagradili.

Že naprej se vsem pristrčno zahvaljujem.

Karlova sestra

Marica Uršič

OBVESTILA

PETEK, 18. marca:

Medorganizacijski svet ob 20. uri v Slovenski hiši.

SOBOTA, 19. marca:

Začetek Slov. srednješolskega tečaja „Ravn. Marko Bajuk“ v Slovenski hiši. Ob 14.30 izpiti; 17 vpisovanje in ob 18 sv. maša.

NEDELJA, 20. marca:

V Slomškovem domu tradicionalna tombola. Občni zbor Zedinjene Slovenije v Slovenski hiši ob 9.30.

SOBOTA, 26. marca:

Redni letni občni zbor Kreditne zadruge SLOGA ob 21. uri v Slomškovem domu.

NEDELJA, 27. marca:

V Rožmanovem domu ob 11.30 blagoslov oljk, sv. maša nato skupno kosilo.

SREDA, 6. aprila:

Zveza slovenskih mater in žena ima ob 17 predavanje dr. Starca v Slovenski hiši.

NEDELJA, 17. aprila:

V Carapachayskem domu vsakoletna tombola.

SLOMŠKOV DOM

20. MARCA 1988

OB 16. URI TOMBOLA.

ROJAKI IN PRIJATELJI PRISRČNO VABLJENI!

Tablice v predprodaji imajo prednost. Za 5 tablic prejmete eno brezplačno!

Sporočilo Slovenske kulturne akcije

Prošnje za naročila in plačevanje naročnine morete urediti v PISARNI Slovenske kulturne akcije (Slovenska hiša, Ramón L. Falcón 4158, 3. nad., Buenos Aires, Tel.: 69-9503).

URADNE URE: Od ponedeljka do petka, od 9 do 12.

„Križ nam sveti govori, da vidimo se nad zvezdami.“

V neizmerni bolečini sporočamo, da nas je 12. marca 1988 v svojem 46. letu po težki in hudi bolezni nenadoma zapustila naša ljuba žena, mati, hčerka in teta, gospa

Metka Amon roj. Jesenovec

Pokopali smo jo na pokopališču v Olivosu. Posebno se zahvaljujemo dr. Juretu Rodetu za duhovno tolažbo med boleznijo, za vodstvo pogreba in globoke besede tolažbe pri pogrebnih sv. maši. Ravno tako se zahvaljujemo vsem, ki so jo obiskovali ob njeni težki bolezni. Zahvaljujemo se vsem, ki so jo prišli kropiti in nam izrazili sožalje, ki so darovali vence in cvetje in jo spremenili na zadnji poti. Prosimo, spominjajte se je v molitvi.

Zaljujoči: mož Janez, sinova Marko in Tomaž, mati Ana Jesenovec, brata Andrej z družino, Marjan z družino ter ostalo sorodstvo.

Olivos, Št. Jošt, Cleveland, 12. marca 1988.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1988: Za Argentino A 100; pri pošiljanju po pošti A 120; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES
T. E. 362-7215

CVETNA NEDELJA 27. MARCA

v Rožmanovem domu
v San Justo.

— ob 11.30 blagoslov oljk, sveta maša za vse umrle oskrbovance.
— skupno kosilo (pribor prinesiti s seboj).

V nedeljo, 27. marca bo v

Slovenskem domu v Carapachayu

„DOMAČE DRUŽINSKO
KOSILO“

Sv. maša bo kot vsako nedeljo ob 10.15 uri.

Prijatelji Doma lepo vabljeni!

Pravna posvetovalnica SLOGE — vodi dr. Jože Dobovšek ml. — posluje ob petkih od 18.—19. ure v poslovni pisarni SLOGE — MORENO 129 (pritličje) — Ramos Mejía.

VSI

LUDOVIK PUŠ

(2)

Mihail Sergejevič Gorbačov

Sovjetski voditelj upa, da bo s perestrojko zbudil pri narodih, sedaj z vladajočim sistemom osrednjih odlokov in ukazov zamorjene, kreativne sile in spremenil Sovjetijo v ekonomsko najmočnejši narod na zemlji, katerega bo preuredil po zamisli svojega pojmovanja marksistične teorije, to zamisel pa razširil po svetu. Pri tem načrtu mu bo seveda napoti mogočna Amerika, ki ji bo pa njena mnogotera ljudstva z mogočno dialektiko, pretkano subverzijo in, če bo treba, nekoliko z nasiljem preusmeril v svojo linijo in na ta način dosegel svojo dolgoročno sanjo.

Reakcija ameriške javnosti na pojav tega pripravljajočega se svetovnega diktatorja za časa njegovega obiska v Washingtonu bi take možnosti ne izključevala, saj ga je ameriško javno mnenje občudovalo kot velikega pacifista in reformatorja zastarele stalinistične diktature in nasilja v moderno, demokratično usmerjeno družbeno ureditev in v svetovno razširjeno sodelovanje.

Toda ne pozabimo: vse to naj se zgodi pod enopartijskim sistemom, katerega Gorbačov niti z eno samo besedo ali namigom ni vzel v misel in svojega stališča jasno izpovedal. Zgodi naj se torej brez priznanjih

pravic opozicije. Življenje na svetu bodo po njegovem uravnavaile komunistične partije pod skupnim vodstvom Moskve. Kdor je za to, naj dvigne roko!

2) Prevratna osvobodilna gibanja po svetu

Poročevalske agencije zopet in zopet omenjajo in komentirajo, kaj se dogaja v raznih državah širom zemeljske oble, kjer ima svoje prste vmes Sovjetska zveza. V nekaterih takih primerih je sodelovanje Moskve bolj tajno, drugod pa njena vodilna vloga dovolj javna, da o nji razpravljaja svetovno mnenje.

Najbolj kričeč primer moskovske vojaškega vmešavanja v suvereno državo je že sedemletna vojaška akcija v Afganistanu, tej gorati in zaostali državni enoti v zapadni Aziji, katere prebivalstvo je revno in neuko. A ljubi svobodo in neodvisnost nad vse. Kaj išče Sovjetija v tej deželi, kjer je ustoličila strogo komunističen režim in ga vzdržuje z vojaško silo? Ali ne bližina petrolejske poti skozi Perzijski zaliv, da bi imela pod kontrolo to vodno pot, po kateri teče gospodarska energija svobodnega sveta? Tovariš Gorbačov, „demokrat in pacifist“, to ve in odobrava.